

Tartalom

II Közlemények

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

Európai Bizottság

2023/C 148/01

A Bizottság közleménye a „Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket! Méhbarát mezőgazdaságot az egészséges környezetért” európai polgári kezdeményezéséről 1

IV Tájékoztatások

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

Európai Bizottság

2023/C 148/02

Euroátváltási árfolyamok – 2023. április 27. 13

Számvevőszék

2023/C 148/03

10/2023. sz. különjelentés – „A védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés – Levonható néhány tanulság, de az időkorlátok és a csekély eredmények miatt az uniós védelmi kiadások növelésének tesztkörnyezeteként a PADR a vártnál kisebb értéket hozott” 14

2023/C 148/04

11/2023. sz. különjelentés – „Az iskolák digitalizációjához nyújtott uniós támogatás: Jelentős beruházások, de a tagállamok kellő stratégiai fókusz nélkül használták fel az uniós finanszírozást” 15

A TAGÁLLAMOKTÓL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

2023/C 148/05

A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének (5) bekezdése alapján – Pályázati felhívás menetrend szerinti légi járatok közszolgáltatási kötelezettség alapján történő üzemeltetésére ⁽¹⁾ 16

⁽¹⁾ EGT-vonatkozású szöveg.

2023/C 148/06	A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének (5) bekezdése alapján – Pályázati felhívás menetrend szerinti légi járatok közszolgáltatási kötelezettség alapján történő üzemeltetésére ⁽¹⁾	17
2023/C 148/07	A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikkének (4) bekezdése alapján – Menetrend szerinti légi járatok üzemeltetésére vonatkozó közszolgáltatási kötelezettség ⁽¹⁾	18

⁽¹⁾ EGT-vonatkozású szöveg.

II

(Közlemények)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ KÖZLEMÉNYEK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

a „Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket! Méhbarát mezőgazdaságot az egészséges környezetért” európai polgári kezdeményezésről

(2023/C 148/01)

1. BEVEZETÉS: A POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉS

Ha az uniós polgárok úgy vélik, hogy egy ügyben jogi lépéseket kell tenni az uniós szerződések érvényre juttatása érdekében, felkérhetik az Európai Bizottságot arra, hogy nyújtson be idevágó jogalkotási javaslatot. Ehhez az Európai Unióról szóló szerződés 11. cikkének (4) bekezdése szerinti európai polgári kezdeményezést kell előterjeszteniük, amihez jelentős számú uniós tagállamban összesen egymillió vagy annál több állampolgár aláírását kell összegyűjteni. A polgári kezdeményezés részletes szabályait az (EU) 2019/788 rendelet ⁽¹⁾ (a továbbiakban: az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet) határozza meg.

A „Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket! Méhbarát mezőgazdaságot az egészséges környezetért” ⁽²⁾ elnevezésű kezdeményezés a hetedik olyan európai polgári kezdeményezés, amelynek sikerült elérnie a Szerződésben és az európai polgári kezdeményezésről szóló rendeletben előírt küszöböt ⁽³⁾. A méhek és az emberek egészségének védelme érdekében a kezdeményezés felszólítja a Bizottságot, hogy dolgozzon ki egy jogalkotási javaslatot a szintetikus növényvédő szerek (peszticidek) 2035-ig történő fokozatos kivonása, a biológiai sokféleség helyreállítása, továbbá a mezőgazdasági termelőknek az átmenetben történő támogatása céljából:

- a szintetikus növényvédő szerek fokozatos kivonása az EU mezőgazdaságából, kezdve a legveszélyesebbekkel; a cél a peszticidek használatának 80 %-os csökkentése 2030-ig, és teljes beszüntetésük 2035-re;
- a természetes ökoszisztémák helyreállítása a mezőgazdasági térségekben, hogy a mezőgazdasági termelés a biológiai sokféleség helyreállításának eszközévé váljon;
- a mezőgazdaság megreformálása a kis méretű, diverzifikált és fenntartható gazdálkodás előtérbe helyezésével, az agroökológiai és biogazdálkodási eljárások gyors elterjedésének támogatásával, továbbá független, mezőgazdasági termelőknek szóló képzések és kutatási tevékenységek lehetővé tételével a növényvédőszer- és GMO-mentes gazdálkodás témájában.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/788 rendelete (2019. április 17.) az európai polgári kezdeményezésről (HL L 130., 2019.5.17., 55. o.).

⁽²⁾ <https://europa.eu/citizens-initiative/select-language?destination=/initiatives/details/2019/000016>

⁽³⁾ Azóta, hogy ezt az európai polgári kezdeményezést benyújtották a Bizottságnak, két további kezdeményezés is elérte az érvényességi küszöböt, így kilencre emelkedett a sikeres európai polgári kezdeményezések száma.

Az európai polgári kezdeményezés szervezőinek 2019. július 31-i kérésére a Bizottság 2019. szeptember 30-án nyilvántartásba vette a kezdeményezést ⁽⁴⁾. Mivel a Covid19-világjárvány idején kellett támogató nyilatkozatokat gyűjteni, a kezdeményezés jogosult volt a 12 hónapos határidő egy évvel történő meghosszabbítására (így az aláírásgyűjtési időszak 2019. szeptember 30-tól 2021. szeptember 30-ig tartott) ⁽⁵⁾. 2022. október 7-én a szervezők az összegyűjtött támogató nyilatkozatok tagállami hatóságok általi ellenőrzését követően benyújtották a kezdeményezést a Bizottsághoz. A Bizottság a 2020. január 1-jétől alkalmazandó európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet alapján megvizsgálta a kezdeményezést.

A szervezők részletesen ismertették a kezdeményezés célkitűzéseit a Bizottsággal 2022. november 25-én tartott találkozón, majd bemutatták az Európai Parlament által 2023. január 24-én szervezett közmeghallgatáson is. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2022. december 14-én véleményt fogadott el az európai polgári kezdeményezésről ⁽⁶⁾, az Európai Parlament pedig 2023. március 16-án plenáris vitát tartott róla.

Ez a közlemény az európai polgári kezdeményezésről szóló rendelet 15. cikkének (2) bekezdésével összhangban ismerteti a Bizottságnak a kezdeményezésre vonatkozó jogi és politikai következtetéseit, valamint az arra válaszul meghozni kívánt intézkedéseit.

2. HÁTTÉR

2.1. Gazdaságok és mezőgazdasági termelés rendszerek az EU-ban

Megközelítőleg 9 millió gazdaság működik az EU-ban. A gazdaságok mintegy 39,5 %-a szakosodott szántóföldi növényekre (például a gabonafélékre, az olajos magvakra és a fehérjenövényekre), 21,5 %-uk pedig állandó növénykultúrákra, amelyek 4,7 %-a szőlőültetvény. A gazdaságok hozzávetőleg 21,7 %-a szakosodott állattenyésztésre, kis hányaduk (2,3 %) pedig kertészeti termékekre. A gazdaságok mintegy 14,2 %-a vegyes gazdaság (amelyekben különféle növények és/vagy haszonállatok kombinációját termesztik, illetve tenyésztik) ⁽⁷⁾. A mezőgazdasági terület 30 %-a állandó gyepterület.

A gazdaságok relatív többsége (42,6 %) 2 hektárnál kevesebb mezőgazdasági területtel rendelkezik, 21,2 %-a pedig 2–5 hektár közötti⁷. A gazdaságok foglalkoztatási helyzete nagyon eltérő lehet. Például a nagyon kis gazdaságok gyakran nem biztosítanak megfelelő megélhetést a gazdálkodók számára.

A biogazdálkodás alá vont földterületek aránya 2012 és 2020 között évente átlagosan 5,7 %-kal nőtt. 2020-ban 14,7 millió hektáron, azaz az EU mezőgazdasági területének 9,1 %-án zajlott biogazdálkodás ⁽⁸⁾. A biogazdálkodás alá vont földterületek körülbelül 42 %-a állandó gyepterület, ezt követik a zöldségek (17 %), a gabonafélék (16 %), az állandó kultúrák (11 %) és végül a száraz hüvelyesek (3 %) termesztésére használt földterületek ⁽⁹⁾.

⁽⁴⁾ A Bizottság (EU) 2019/1566 határozata (2019. szeptember 4.) a „Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket! Méhbarát mezőgazdaságot az egészséges környezetért” elnevezésű javasolt polgári kezdeményezésről (HL L 241., 2019.9.19., 10. o.).

⁽⁵⁾ A Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/1042 rendelete (2020. július 15.) a Covid19-világjárványra tekintettel az európai polgári kezdeményezésről szóló (EU) 2019/788 rendeletben előírt gyűjtési, ellenőrzési és vizsgálati szakaszokra vonatkozó határidőkkel kapcsolatos ideiglenes intézkedések megállapításáról (HL L 231., 2020.7.17., 7. o.), a Bizottság (EU) 2020/2200 végrehajtási határozata (2020. december 17.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról (HL L 434., 2020.12.23., 56. o.) és a Bizottság (EU) 2021/360 végrehajtási határozata (2021. február 19.) az európai polgári kezdeményezést támogató nyilatkozatok gyűjtésére az (EU) 2020/1042 európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint rendelkezésre álló időszak meghosszabbításáról (HL L 69., 2021. 2.26., 9. o.) értelmében engedélyezték a kezdeményezés aláírásgyűjtési időszakának meghosszabbítását.

⁽⁶⁾ NAT/868-EESC-2022.

⁽⁷⁾ Eurostat: A gazdaságok mutatói a mezőgazdasági üzem jogi státusza, a mezőgazdasági hasznosítású terület, a gazdaság típusa és gazdasági mérete, valamint a NUTS2 régió szerint (2023).

⁽⁸⁾ Az ökológiai termesztésű növényekre vonatkozó éves statisztika (a tagállamok ökológiai tanúsító szervei által gyűjtött adatok alapján).

⁽⁹⁾ Eurostat: Organic crop area by agricultural production methods and crops (Biogazdálkodásra felhasznált termőterületek mezőgazdasági termelési módszerek és növénykultúrák szerinti bontásban) (2023).

2.2. Peszticidhasználat az uniós mezőgazdaságban

A hagyományos gazdálkodásban gyakran elsősorban vegyi növényvédő szereket⁽¹⁰⁾ használnak a kártevők okozta termés kiesés megelőzésére. Noha felhasználásuk konkrét kártevőkre irányul, ezek a vegyszerek káros hatással vannak a nem célszervezetekre is, beleértve a vízi ökoszisztémákat is. A peszticidhasználat a biológiai sokféleség csökkenésének egyik fő oka. Más gazdálkodási rendszerek másként veszik fel a harcot a kártevőkkel, például az agroökológiai termelési rendszerek több biodiverzitáson alapuló módszert és egyéb, nem vegyi megoldást alkalmaznak a kártevők elleni védekezésre⁽¹¹⁾. A biogazdálkodásban nem megengedett a szintetikus növényvédő szerek használata.

Évente mintegy 350 000 tonnát értékesítenek a növényvédő szerek minden típusából az EU-ban. Ez a mennyiség a 2012–2019-es időszakban változatlan maradt. A nem vegyi és alacsony kockázatú vegyi növényvédő szerek értékesítése nőtt, bár ezek a növényvédő szerek teljes értékesítésének még mindig kis hányadát teszik ki⁽¹²⁾.

2.3. Biológiai sokféleség az uniós mezőgazdasági ökoszisztémákban

A biológiai sokféleséggel kapcsolatos, 2020-ig teljesítendő uniós stratégia⁽¹³⁾ értékelése rámutatott, hogy a biológiai sokféleség állapota az EU agroökoszisztémáiban 2010 óta tovább romlott, még inkább súlyosbítva a biológiai sokféleség korábbi évtizedekben tapasztalt csökkenését. Ez különösen súlyos a gyepterületeken élő lepkék, a mezőgazdasági területekhez kötődő madarak, valamint a természetvédelmi irányelvek értelmében védett olyan élőhelyek és fajok esetében, amelyek az agroökoszisztémákhoz kapcsolódnak.

1991 és 2018 között a gyepterületeken élő lepkék állománya 25 %-kal csökkent⁽¹⁴⁾. Az **Európai Vörös Lista** szerint körülbelül minden harmadik méh-, lepke- és zengőlégyfaj állománya csökken, és minden tizedik méh- és lepkefaj, valamint minden harmadik zengőlégyfaj pedig a kihalás veszélye fenyeget⁽¹⁵⁾. Az értékelés azt mutatja, hogy az intenzív mezőgazdasági gyakorlatok nagy szerepet játszanak az állományok csökkenésében. Az intenzív gazdálkodású területeken a növényvédő szerek fokozott használata és az élőhelyek eltűnése jellemző, mint például a gazdag biológiai sokféleséggel rendelkező tájképi elemek, egyéb műveletlen élőhelyek vagy a féltermészetes gyepterületek megszűnése.

A vadon élő beporzó fajokkal ellentétben a mézelő méhek – mint telepített beporzófajok – állománya nem csökken uniós szinten. A mézelőméh-kolóniák száma 15,7 %-kal nőtt 2018 és 2021 között⁽¹⁶⁾.

Míg 1990 és 2021 között az összes gyakori madárfaj állománya az EU-ban 12 %-kal, a gyakori erdei madarak állománya pedig 5 %-kal csökkent, a mezőgazdasági területeken gyakran előforduló madarak állománya 36 %-kal csökkent ugyanebben az időszakban⁽¹⁷⁾.

A természet állapotáról szóló 2020. évi jelentés⁽¹⁸⁾ arról tanúskodott, hogy a mezőgazdaságtól függő, illetve általa érintett védett élőhelyek⁽¹⁹⁾ több mint 45 %-a rossz védettségi állapotban van. Ennek kettős oka van: egyrészt gyakoribbá váltak bizonyos mezőgazdasági gyakorlatok, amelyek a nagymértékű peszticidhasználat és intenzív talajműveléssel, intenzív legeltetéssel vagy kaszálással, valamint egyes gyepterületek túltrágyázásával járnak. Másrészt a mezőgazdaság abbahagyása vagy más földhasználatra való átállás a természetvédelem szempontjából fontos féltermészetes élőhelyek, például a féltermészetes gyepek eltűnéséhez vezetett. A jelentés arra is rámutatott, hogy a beporzók számára különösen fontos védett gyepterületeken nagyobb arányban vannak rossz védettségi állapotban lévő fajok, és rosszabbak a védettségi állapot tendenciái, mint más védett gyepterületek esetében.

⁽¹⁰⁾ Vegyi növényvédő szerek előfordulhatnak a természetben is, vagy mesterségesen is előállíthatók (szintetikus peszticidek). A „növényvédő szer” (vagy „peszticid”) kifejezés e közleményben az Európai Parlament és a Tanács 1107/2009/EK rendelete (2009. október 21.) a növényvédő szerek forgalomba hozataláról valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 309., 2009. 11.24., 1. o.) meghatározott növényvédő szerekre utal, amelyek közé tartoznak a vegyi növényvédő szerek (legyenek azok ember által előállítottak vagy természetben előfordulók, például növényi kivonatok) és a nem vegyi növényvédő szerek, például a mikroorganizmusok.

⁽¹¹⁾ Ilyenek például a kártevők természetes ragadozói, a vetésforgó vagy a mechanikus gyomirtás. Lásd még az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 309., 2009. 11.24., 71. o.) III. mellékletében az integrált növényvédelem alapelveinél felsorolt további példákat.

⁽¹²⁾ Eurostat: Peszticidértékesítések hatóanyag szerinti bontásban (2023).

⁽¹³⁾ SWD(2022) 284 final.

⁽¹⁴⁾ Európai Környezetvédelmi Ügynökség: European grassland butterfly indicator (Az európai gyepterületeken élő lepkékre vonatkozó mutató) (2019).

⁽¹⁵⁾ <https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/species/redlist>

⁽¹⁶⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-10/market-presentation-honey_autumn2022_en.pdf

⁽¹⁷⁾ Eurostat: Közönséges madárfajokra vonatkozó mutatók (2022).

⁽¹⁸⁾ Európai Környezetvédelmi Ügynökség: A természet állapota az Európai Unióban. A természetvédelmi irányelvek szerinti jelentések eredményei, 2013–2018 (2020).

⁽¹⁹⁾ A Tanács 92/43/EGK Irányelve (1992. május 21.) a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről (HL L 206., 1992. 7.22., 7. o.) I. mellékletében felsorolt élőhelyek. https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/index_en.htm

Amint azt „**A beporzókra vonatkozó új megállapodás**”⁽²⁰⁾ című közlemény említi és a bizonyítékok is alátámasztják, az intenzív mezőgazdaságon és a peszticidhasználaton kívül más tényezők is hozzájárulnak a biológiai sokféleség és a beporzók számának csökkenéséhez. Idetartozik a földhasználat megváltozása és az urbanizáció, az éghajlatváltozás és az idegenhonos inváziós fajok.

2.4. Uniói szakpolitikai háttér

Mivel a Covid19-világjárvány miatt meghosszabbításra került az aláírásgyűjtés időszaka, már több mint három és fél év eltelt azóta, hogy a szervezők 2019 júliusában előterjesztették ezt az európai polgári kezdeményezést. Ebben az időszakban az EU szakpolitikai kerete igen jelentős fejlődésen ment keresztül. A Bizottság 2019 decemberében elfogadta az **európai zöld megállapodást**⁽²¹⁾. Ez egy új növekedési stratégia a gazdaság fellendítésére, az emberek egészségének és életminőségének javítására, valamint a természet megővésére. A fenntartható élelmiszerrendszerek az európai zöld megállapodás központi elemét alkotják. Ezenkívül a Bizottság által 2018 júniusában előterjesztett, megreformált **uniós közös agrárpolitikát** (KAP)⁽²²⁾ a társjogalkotók 2021 decemberében elfogadták, és a tagállamok stratégiai tervei 2023. január 1-jén hatályba léptek. Ezek nagyban támogatni fogják a zöld megállapodás mezőgazdasági ágazatra vonatkozó konkrét célkitűzéseinek megvalósítását.

„**A termelőtől a fogyasztóig**” uniós stratégia⁽²³⁾ és a 2020 májusában elfogadott, a **2030-ig tartó időszakra szóló biodiverzitási stratégia**⁽²⁴⁾, valamint az EU 2021 májusában elfogadott **szennyezőanyag-mentességi cselekvési terve**⁽²⁵⁾ kiemelt kezdeményezések a zöld megállapodás keretén belül. „A termelőtől a fogyasztóig” és a biológiai sokféleségi stratégia keretében a Bizottság 2022 júniusában két úttörő javaslatot fogadott el: ezek egyike a **természet-helyreállítási rendeletre**⁽²⁶⁾, a másik pedig a **növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre**⁽²⁷⁾ vonatkozott. Mindezek a kezdeményezések közvetlenül érintik a polgári kezdeményezést, csakúgy, mint a Biológiai Sokféleség Egyezmény feleinek 2022 decemberében megrendezett 15. konferenciáján megállapodott **biológiai sokféleséggel kapcsolatos globális keret**⁽²⁸⁾.

Miután Oroszország agresszív háborút indított Ukrajna ellen, és a magas infláció és élelmiszerárak miatt az élelmiszerek megfizethetősége egyre hangsúlyosabb kérdés, a Bizottság számos, az élelmiszezbiztonsággal, a műtrágyák elérhetőségével és azok hatékony alkalmazásával foglalkozó szakpolitikai dokumentumot⁽²⁹⁾ tett közzé. Ezek hangsúlyozzák, hogy a fenntartható élelmiszertermelésre való átállás a legjobb megközelítés a mezőgazdasági ágazat rezilienciájának eléréséhez, mind az EU-ban, mind globálisan. Az ENSZ élelmiszerrendszerekkel foglalkozó 2021. évi csúcstalálkozóját követően a Bizottság nyolc cselekvési koalícióban is szerepet vállalt jelentős partnerként az élelmiszerrendszerek terén, jelesül az agroökológiai koalícióban, amelynek célja az agroökológiai gyakorlatok és értékláncok léptékváltása. Ezek a koalíciók is mutatják, hogy az EU mennyire elkötelezetten elő kívánja mozdítani a különféle multilaterális fórumokon a fenntartható élelmiszerrendszerekre való áttérést. Ez a polgári kezdeményezés hozzájárul a szintén nemzetközi szinten zajló nyilvános vitához arról, hogy miként lehet hatékonyan megvalósítani ezt az átalakulást.

3. EURÓPAI POLGÁRI KEZDEMÉNYEZÉSRE ADOTT VÁLASZ

3.1. A polgárok kérése: a szintetikus növényvédő szerek fokozatos kivonása az EU mezőgazdaságából, kezdve a legveszélyesebbekkel; a cél e peszticidek használatának 80 %-os csökkentése 2030-ig, és teljes beszüntetésük 2035-re

A 2009-ben elfogadott, a **növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló irányelv**⁽³⁰⁾ célja azon kockázatok és hatások csökkentése, amelyek a peszticidhasználat gyakorol az emberi egészségre és környezetre. Ennek egyik kulcseleme az integrált növényvédelem, amely elősegíti az egészséges növények természetét és a károsítók elleni természetes védekezést, továbbá csak végső esetben alkalmaz vegyszeres védekezést.

⁽²⁰⁾ COM(2023) 35 final.

⁽²¹⁾ COM(2019) 640 final.

⁽²²⁾ https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/cap-overview/cap-glance_hu

⁽²³⁾ COM(2020) 381 final.

⁽²⁴⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁵⁾ COM(2021) 400 final.

⁽²⁶⁾ COM(2022) 304 final.

⁽²⁷⁾ COM(2022) 305 final.

⁽²⁸⁾ <https://www.cbd.int/article/cop15-final-text-kunming-montreal-gbf-221222>

⁽²⁹⁾ COM(2022) 133 final; COM(2022) 590 final; SWD(2023) 4 final.

⁽³⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 2009/128/EK irányelve (2009. október 21.) a peszticidek fenntartható használatának elérését célzó közösségi fellépés kereteinek meghatározásáról (HL L 309., 2009. 11.24., 71. o.).

A 2017-ben benyújtott, „*Tiltsák be a glifozátot, és védjék meg az embereket és a környezetet a mérgező növényvédő szerekétől!*”⁽³¹⁾ elnevezésű korábbi európai polgári kezdeményezésre reagálva a Bizottság arra összpontosított, hogy előmozdítsa a növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló irányelv végrehajtását, valamint harmonizált kockázati mutatókat dolgozzon ki, hogy lehetővé tegye a tendenciák uniós szintű nyomon követését. A Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy az ennek eredményeként kapott adatokra alapozza a jövőbeni szakpolitikai alternatívák meghatározását, és egy későbbi szakaszban – először egy végrehajtási jelentésben – újraértékeli a helyzetet. Ezenfelül 2019-ben elfogadták az **élelmiszerláncban alkalmazott uniós kockázatértékelés átláthatóságáról és fenntarthatóságáról szóló rendeletet**⁽³²⁾.

Ezek a mutatók azt jelzik, hogy a 2015–2017-es időszak és 2020 között a vegyi növényvédő szerek használata és az általuk jelentett kockázatok 14 %-kal, míg a veszélyesebb növényvédő szerek használata 26 %-kal csökkent⁽³³⁾. Annak, hogy az összesen értékesített mennyiség miért maradt változatlan, abban keresendő a magyarázata, hogy az alacsonyabb kockázatú, hektáronként nagyobb mennyiségben használt növényvédő szerekből többet használtak. A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló irányelv értékelése azonban feltárta, hogy az irányelv végrehajtása és érvényesítése terén továbbra is hiányosságok mutatkoztak, és célkitűzései nem teljesültek kellőképpen⁽³⁴⁾.

Az **európai zöld megállapodás** egyik törekvése, hogy jelentősen csökkenteni kell a vegyi növényvédő szerek használatát és a velük járó kockázatokat. „**A termelőtől a fogyasztóig**” stratégiájában a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy intézkedéseket fog hozni annak érdekében, hogy 2030-ra a vegyi növényvédő szerek használata és kockázata összességében 50 %-kal csökkenjen, a legkockázatosabb növényvédő szerek használata pedig 50 %-kal essen vissza.

A Bizottság által 2022 júniusában elfogadott, a növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslat a következőket irányozta elő: jogilag kötelező érvényű, uniós szintű célértékek, amelyekkel 2030-ig a vegyi növényvédő szerek használatát és a kapcsolódó kockázatokat, továbbá a veszélyesebb növényvédő szerek használatát 50 %-kal csökkenteni lehet; valamint az integrált növényvédelem javítását célzó intézkedések. A javaslat arra kötelezi a tagállamokat, hogy az uniós szintű céloknak megfelelő, jogilag kötelező erejű nemzeti célokat fogadjanak el. Ezenkívül korlátozza a növényvédő szerek használatát az érzékeny területeken, többek között az olyan beporzó fajok élőhelyein is, amelyeket a kihalás veszélye fenyeget.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslat elismeri a „*Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket!*” kezdeményezést és a vegyipeszticid-használat csökkentésének szükségességét. Jelenleg az Európai Parlament és a Tanács tárgyalja.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslatban szereplő célok alátámasztják a 2022 decemberében elfogadott, **biológiai sokféleséggel kapcsolatos globális keretben** tett azon uniós kötelezettségvállalást, hogy 2030-ra legalább felére kell csökkenteni a növényvédő szerek jelentette általános kockázatokat⁽³⁵⁾.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletjavaslatot kísérő hatásvizsgálat részeként a Bizottság megvizsgálta, hogy indokolt-e 50 %-nál ambiciózusabb célokat kitűzni. Az uniós szintű környezetvédelmi célértékek kitűzése mindig azzal jár, hogy kompromisszumra kell találni három egymással összefüggő tényező között. Ezek a környezet és az emberi egészség védelme, a politikai megvalósíthatóság és a gazdasági életképesség. A hatásvizsgálat kimutatta, hogy egy 70–80 %-os csökkentési cél lenne a legnagyobb pozitív hatással az emberi egészségre és a környezetre. Mivel azonban ehhez gyors és drasztikus változtatásokra lenne szükség a gazdálkodási gyakorlatokban, még mielőtt más alternatívák rendelkezésre állnának, valószínűleg nagyobb hatással lenne a terméshozamra, és ebből következőleg ez járna a legnagyobb gazdasági költséggel nemcsak a mezőgazdasági termelők, hanem a gazdaság egésze és a fogyasztók számára is. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy az 50 %-os ambíció a legmegfelelőbb és legkiegyensúlyozottabb alternatíva a környezet és az emberi egészség védelme, és egyúttal az élelmiszerek megfizethetőségére gyakorolt súlyos következmények elkerülése érdekében⁽³⁶⁾.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslat keretében a Bizottság a rendelet alkalmazásának kezdőnapja után négy évvel értékelést végez, amelyben felméri a növényvédő szerekkel járó kockázatok és a szerek felhasználásának csökkentése terén elért haladást. A rendelet céljainak elérése terén elért előrelépések értékelésekor figyelembe kell venni az integrált növényvédelem, a biogazdálkodás és a precíziós mezőgazdaság elterjedésének mértékét is.

⁽³¹⁾ <https://europa.eu/citizens-initiative/select-language?destination=/initiatives/details/2017/000002>

⁽³²⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1381 rendelete (2019. június 20.) az élelmiszerláncban alkalmazott uniós kockázatértékelés átláthatóságáról és fenntarthatóságáról, továbbá a 178/2002/EK, az 1829/2003/EK, az 1831/2003/EK, a 2065/2003/EK, az 1935/2004/EK, az 1331/2008/EK, az 1107/2009/EK, valamint az (EU) 2015/2283 rendelet és a 2001/18/EK irányelv módosításáról (HL L 231., 2019.9.6., 1. o.).

⁽³³⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/sustainable-use-pesticides/farm-fork-targets-progress/eu-trends_en

⁽³⁴⁾ Lásd a növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló irányelv értékelését, amely elérhető az SWD(2022) 170 8. mellékletének 2/2. részében; Az Európai Parlament állásfoglalása a peszticidek fenntartható használatáról szóló 2009/128/EK irányelv végrehajtásáról (2019); Az Európai Számvevőszék 05/2020. sz. különjelentése: A növényvédelmi szerek fenntartható használata: kevés előrelépés történt a kockázatok mérése és csökkentése terén.

⁽³⁵⁾ <https://www.cbd.int/article/cop15-final-text-kunming-montreal-ghf-221222>; lásd a 7. célt.

⁽³⁶⁾ SWD(2022) 170 final.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslat kötelezettségeket ír elő a mezőgazdasági termelők számára, hogy kövessék az integrált növényvédelmi döntéshozatali fát, hogy első lépésként mindig a vegyi növényvédő szerek alternatíváinak használatát mérlegezzék. A tagállamok mezőgazdasági területének 90 %-át borító növények esetében a mezőgazdasági termelőknek részletes nemzeti terményspecifikus szabályokat kellene betartaniuk, amelyek az integrált növényvédelem elveit alkalmazzák a helyi viszonyokra. A Bizottság aktívan kívánja támogatni és nyomon követni az ilyen szabályok tagállamok általi kidolgozását. E célból a Bizottságnak szándékában áll a **környezetvédelmi és éghajlat-politikai (LIFE) program** keretében elindítani egy projektet, amely támogatná a tagállamokat e szabályok kidolgozásában. Az „IPM Toolbox for farmers”⁽³⁷⁾ (Integrált növényvédelmi eszköztár mezőgazdasági termelőknek) elnevezésű kísérleti projektre épülne, amely elemezte az integrált növényvédelem elterjedésének mozgatórugóit és akadályait, és erre vonatkozó gyakorlatokat állított össze.

A vegyi növényvédő szerek használatának csökkentéséhez elengedhetetlen, hogy legyenek más alternatívák. A Bizottság már eddig is jelentős lépéseket tett a helyzet javítása érdekében. A **növényvédő szerekről szóló rendelet**⁽³⁸⁾ keretében négy végrehajtási rendeletet⁽³⁹⁾ fogadott el, amelyekben felülvizsgálta a **mikroorganizmusokat tartalmazó biológiai növényvédő szerek** engedélyezésére vonatkozó adatszolgáltatási követelményeket, jóváhagyási kritériumokat és értékelési módszereket, hogy felgyorsítsa a piacra jutásukat. A „Jobb képzés a biztonságosabb élelmiszerekért” elnevezésű kezdeményezés⁽⁴⁰⁾ részeként képzési lehetőségek állnak rendelkezésre, hogy az érintettek megtanulhassák a növényvédő szerként használt mikroorganizmusokkal kapcsolatos kockázatértékelések végzését, az integrált növényvédelem végrehajtását és ellenőrzését a gazdaságok szintjén, valamint tesztelhetők a növényvédő szerek kijuttatásához használt berendezéseket. Ezenfelül a Bizottság az Egységes piaci program keretében a tagállamoknak nyújtandó **pénzügyi támogatásokról** (10 millió EUR 5 év alatt) szóló pályázati felhívást tett közzé, hogy növelje a kérelmek elbírálására szolgáló kapacitásaikat, különösen a mikroorganizmusokra vonatkozóan. A **Horizont Európa** program és a **Horizont 2020 kezdeményezés** keretében jelenleg zajló számos kutatási projekt a vegyi növényvédő szerek alternatíváinak felkutatására, valamint az integrált növényvédelem érdekében az eszközök és technológiák használatának kombinálására összpontosít.

Az új, káros organizmusokkal szemben ellenálló növényfajták kifejlesztése szintén segít csökkenteni a növényvédő szerektől való függőséget. Az összes növénynevelési megközelítés, köztük az **új géntechnikai technikák** is képesek arra, hogy felgyorsítsák ezt a folyamatot, és a Bizottság 2023-ban jogi javaslatot fog előterjeszteni ezek használatára vonatkozóan. A Horizont 2020 és a Horizont Európa számos ezzel kapcsolatos projektet is támogat a káros organizmusokkal és az éghajlatváltozással szemben ellenálló növényfajták nemesítése érdekében.

A növényvédő szerek fenntartható használatáról szóló rendeletre irányuló javaslat előírja, hogy a KAP keretében egy 5 éves átmeneti időszak alatt a **mezőgazdasági termelők kompenzációban részesülhetnek** az új követelmények teljesítésével kapcsolatban felmerült költségek miatt. Ez kiegészítené az új KAP-ban, például agroökológiai programok vagy vidékfejlesztési kezdeményezések keretében a növényvédő szerek fenntartható használatának támogatása érdekében már beütemezett számos beavatkozást (lásd a 3.3.2. szakaszt). Ez lehetővé teszi, hogy a KAP kulcsfontosságú szerepet játsszon annak támogatásában, hogy a mezőgazdasági termelők át tudjanak térni a növényvédő szerek fenntarthatóbb használatára.

Egy növényvédő szert csak akkor lehet használni, ha azt a tagállamok engedélyezték a növényvédő szerekről szóló rendelet alapján. Az EU rendelkezik a világ egyik legszigorúbb szabályozási rendszerével⁽⁴¹⁾, amely magas szintű biztonsági előírásokból áll mind az emberi és állati egészség, mind a környezet tekintetében, amibe a méhek is beleértendők. A Bizottság **korlátozta vagy betiltotta a méhekre veszélyes növényvédő szerek használatát** (például a neonikotinoidokat⁽⁴²⁾ és szulfoxaflórt)⁽⁴³⁾, valamint lépéseket tett a növényvédő szerek méhekre jelentett kockázata értékelésének szigorítására⁽⁴⁴⁾. A Bizottság 2019-ben felkérte az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóságot, hogy frissítse a **méhekről szóló iránymutatását**, hogy az teljes mértékben figyelembe vegye az új tudományos ismereteket. Jelenleg folyamatban van ennek a felülvizsgálatnak az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság (EFSA) általi véglegesítése. Miután az EFSA elfogadta a méhekről szóló felülvizsgált iránymutatást, a Bizottság módosítani fogja a kapcsolódó végrehajtási rendeleteket, és kéri fogja a méhekről szóló iránymutatás tagállamok általi jóváhagyását. A Bizottság egy munkatervet is kezdeményezett, amelynek keretében kidolgoznak az összes olyan szükséges és függőben lévő **protokollt, amely a növényvédő szerek beporzókön való tesztelésére** irányul, a vadon élő fajokra összpontosítva.

⁽³⁷⁾ <https://agrilpm.eu>

⁽³⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 1107/2009/EK rendelete (2009. október 21.) a növényvédő szerek forgalomba hozataláról valamint a 79/117/EGK és a 91/414/EGK tanácsi irányelvek hatályon kívül helyezéséről (HL L 309., 2009. 11.24., 1. o.).

⁽³⁹⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/micro-organisms_en

⁽⁴⁰⁾ <https://better-training-for-safer-food.ec.europa.eu/training/?redirect=0>

⁽⁴¹⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides_en

⁽⁴²⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/approval-active-substances/renewal-approval/neonicotinoids_en

⁽⁴³⁾ A Bizottság (EU) 2022/686 végrehajtási rendelete (2022. április 28.) az (EU) 2015/1295 és az 540/2011/EU végrehajtási rendeletnek a szulfoxaflór hatóanyag jóváhagyási feltételei tekintetében történő módosításáról (HL L 126., 2022. 4.29., 18. o.).

⁽⁴⁴⁾ https://food.ec.europa.eu/plants/pesticides/protection-bees_en

A beporzók pusztulása globális jelenség. A Bizottság ezért a közelmúltban rendeletet ⁽⁴⁵⁾ fogadott el, hogy az összes élelmiszerben a legújabb technológiával mérhető legalacsonyabb szintre csökkentse két, az EU-ban már nem engedélyezett neonicotinoid (a klotianidin és tiametoxám) **szermaradék-határértékét**, függetlenül attól, hogy az adott terméket az EU-ban gyártották, vagy nem uniós országokból importálják. A Bizottság kidolgozott egy rendelettervezetet is a növényvédő szerekben használt **védőanyagok és kölcsönhatás-fokozók** felülvizsgálatára és esetleges uniós szintű jóváhagyására vonatkozó munkaprogram felállítására. A közelmúltban végrehajtási rendeletet fogadott el, amely részletes szabályokat ír elő a növényvédő szerekben található nem engedélyezhető **segédanyagok** azonosítására vonatkozóan ⁽⁴⁶⁾. Mindkét rendelet kitér a méhekre és egyéb beporzókra gyakorolt hatásokra is.

2022 októberében a Bizottság a szennyezőanyag-mentességi csomag részeként jogalkotási javaslatot ⁽⁴⁷⁾ fogadott el a **felszíni és felszín alatti vizeket szennyező anyagok**, köztük a növényvédő szerek jegyzékének felülvizsgálatára, amelyet az Európai Parlament és a Tanács jelenleg tárgyal. A tagállamoknak csökkenteniük kellene e szennyező anyagok kibocsátását, hogy megfeleljenek az új minőségi előírásoknak.

A folyamatban lévő szakpolitikai intézkedések támogatásához és a 2030 utáni időszakra vonatkozó jogszabályok kialakításához **jobb adatokra** van szükség a növényvédő szerek használatára és a környezetben való jelenlétére vonatkozóan. A 2022 decemberében elfogadott, a mezőgazdasági felhasználási és kibocsátási statisztikákról szóló rendelet ⁽⁴⁸⁾ keretében már peszticidhasználati adatok is rendelkezésre fognak állni. A Bizottság a közelmúltban a növényvédő szerekről szóló rendelet keretében végrehajtási rendeletet ⁽⁴⁹⁾ fogadott el, hogy közös szabályokat határozzon meg a növényvédő szerek hivatásos felhasználóinak nyilvántartására vonatkozóan.

Végül a Bizottság tervei között szerepel az is, hogy 2023-ban jogilag kötelező erejű célértékeket bevezető javaslatot terjeszt elő az **élelmiszer-pazarlás** ⁽⁵⁰⁾ visszaszorítása érdekében. Az élelmiszerek kidobása a mezőgazdasági inputanyagok, köztük a növényvédő szerek elpazarlását jelentik. A Bizottság azt tervezi, hogy 2023-ban javaslatot tesz a **fenntartható élelmiszerrendszerekre** ⁽⁵¹⁾ vonatkozó jogi keretre, amely közös fogalom meghatározásokat, általános elveket és célkitűzéseket határoz meg a fenntarthatóságnak az élelmiszerekkel kapcsolatos szakpolitikákban való általános érvényesítése érdekében.

3.2. A polgárok kérése: a természetes ökoszisztémák helyreállítása a mezőgazdasági térségekben, hogy a mezőgazdasági termelés a biológiai sokféleség helyreállításának eszközévé váljon

Az európai polgári kezdeményezés második célja – a természetes ökoszisztémák helyreállítása a mezőgazdasági térségekben, ami révén a mezőgazdasági termelés iránymutató eszköze lesz a biológiai sokféleség helyreállításának – összhangban van a **2030-ig tartó időszakra szóló uniós biodiverzitási stratégia** által megfogalmazott célokkal, hogy egy szélesebb uniós természet-helyreállítási terv részeként regenerálják a természetet a mezőgazdasági földterületeken. A stratégia kiemeli a mezőgazdasági szektor létfontosságú szerepét a biológiai sokféleség megőrzésében, és elismeri a mezőgazdasági termelőket mint földjeink őrzőit, akiket támogatni és ösztönözni kell a fenntartható földgazdálkodásra való átállásban.

Annak érdekében, hogy több helyet biztosítsanak a természetnek, a biodiverzitási stratégia előírja, hogy a **gazdag biológiai sokféleséggel rendelkező tájképi elemekkel** rendelkező mezőgazdasági területek aránya legalább 10 % legyen. Ezek az elemek számos faj számára alapvető erőforrásokat biztosítanak, például táplálékszerzést, fészkelő- és költőhelyeket. A stratégia továbbá előírja, hogy jelentősen növelni kell az agroökológiai gyakorlatok elterjedését, valamint „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia azt a célt tűzi ki, hogy a mezőgazdasági területeket legalább 25 %-át **biogazdálkodás** alá vonják. Ez

⁽⁴⁵⁾ A Bizottság (EU) 2023/334 rendelete (2023. február 2.) a 396/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet II. és V. mellékletének a bizonyos termékekben, illetve azok felületén található klotianidin és tiametoxám megengedett szermaradék-határértéke tekintetében történő módosításáról (HL L 47., 2023.2.15., 29. o.).

⁽⁴⁶⁾ A Bizottság (EU) 2023/574 végrehajtási rendelete (2023. március 13.) az 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint a növényvédő szerekben található nem engedélyezhető segédanyagok azonosítására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról (HL L 75., 2023. 3.14., 7. o.).

⁽⁴⁷⁾ COM(2022) 540 final (a víz-keretirányelv, a felszín alatti vizekről szóló irányelv, a környezetminőségi előírásokról szóló irányelv és az árvízvédelmi irányelv módosításáról).

⁽⁴⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2379 rendelete (2022. november 23.) a mezőgazdasági felhasználási és kibocsátási statisztikákról, a 617/2008/EK bizottsági rendelet módosításáról, valamint az 1165/2008/EK, az 543/2009/EK és az 1185/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet és a 96/16/EK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről (HL L 315., 2022.12.7., 1. o.).

⁽⁴⁹⁾ A Bizottság (EU) 2023/564 végrehajtási rendelete (2023. március 10.) a hivatásos felhasználók által a növényvédő szerekről az 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet szerint vezetett nyilvántartások tartalmáról és formátumáról (HL L 74., 2023.3.13., 4. o.).

⁽⁵⁰⁾ https://food.ec.europa.eu/safety/food-waste/eu-actions-against-food-waste/food-waste-reduction-targets_en

⁽⁵¹⁾ https://food.ec.europa.eu/horizontal-topics/farm-fork-strategy/legislative-framework_en

teret nyit a biológiai sokféleség előtt a mezőgazdasági tájak termelés alatt álló részein, és támogatja a fenntartható élelmiszer-termelési rendszerre való átállást. Az uniós cél elérése, valamint annak érdekében, hogy a biogazdálkodási ágazat a benne rejlő teljes potenciált kiaknázhassa, a Bizottság **cselekvési tervet dolgozott ki az ökológiai termeléssel kapcsolatban**, amely a 2021–2027-es időszakra vonatkozik ⁽⁵²⁾.

A mezőgazdasági ökoszisztémákban a biodiverzitás helyreállításának elősegítése érdekében szintén kritikus fontosságú a vegyi szennyező anyagok és más anyagok által előidézett környezetterhelés csökkentése. Amint azt az előző szakaszban bemutattuk, ez különösen igaz a növényvédő szerekre, de a műtrágyák okozta tápanyagvesztésekre is. A biodiverzitási stratégia azt a célt tűzi ki célul, hogy 2030-ra legalább 50 %-kal csökkenjen a mezőgazdaságból származó tápanyagvesztés, miközben biztosítják, hogy a talaj termékenysége ne romoljon. Ezt a Bizottság egy **integrált tápanyag-gazdálkodási cselekvési tervet** ⁽⁵³⁾ is magában foglaló intézkedéssorozat révén való fellépéssel kívánja elérni.

Európa-szerte a károsodott ökoszisztémák helyreállítása, valamint a biológiailag sokféle és a reziliens természet hosszú távú, tartós helyreállításának lehetővé tétele érdekében a Bizottság 2022 júniusában elfogadta az első uniós szintű **természet-helyreállítási rendeletre** ⁽⁵⁴⁾ irányuló javaslatot. Ez egy átfogó helyreállítási célt foglal magában, amely az egyes ökoszisztémákra vonatkozó kötelező célokkal párosul. A mezőgazdasági területek helyreállítására irányuló intézkedések közé tartozik az ökoszisztéma funkcióinak és szolgáltatásainak helyreállítása, amelyek közül az állatok által végzett beporzás az egyik legfontosabb. A mezőgazdasági ökoszisztémákra vonatkozó javasolt kötelezettségek közé tartozik a gyepterületen élő lepkeállományok, valamint a mezőgazdasági területeken élő madárállományok helyreállításának lehetővé tétele, a tőzeglápok elárasztással való helyreállítása, valamint azon mezőgazdasági földterületek arányának növelése, amelyek gazdag biológiai sokféleséggel rendelkező tájképi elemeket is magukban foglalnak.

A természet-helyreállítási jogszabályra irányuló javaslat jogilag kötelező erejű célértéket tűz ki az uniós tagállamoknak arra, hogy 2030-ig fordítsák vissza a **beporzóállományok** hanyatlását, és ezt követően növekvő tendenciákat alakítsanak ki, továbbá tartalmaz egy módszert is a beporzók rendszeres nyomon követésére. A bizottsági javaslat értelmében a tagállamoknak nemzeti helyreállítási terveket kell benyújtaniuk a Bizottsághoz, amelyek ismertetik a kitűzött célok elérésének módját. Továbbá figyelemmel kell majd kísérniük az előrehaladást, és jelentéseket kell készíteniük arról.

A természet helyreállítását célzó intézkedésekre a talajszint alatt is szükség van. 2021 novemberében a Bizottság elfogadta a **2030-ig tartó időszakra szóló uniós talajvédelmi stratégiát** ⁽⁵⁵⁾. A stratégia hangsúlyozza a talaj biológiai sokféleségének fontosságát az ökoszisztémák egészsége szempontjából, és konkrét intézkedéseket határoz meg a talaj biológiai sokféleségének jobb megértése és védelme érdekében, többek között a Horizont Európa részét képező, *A Soil Deal for Europe* ⁽⁵⁶⁾ (Talajvédelmi megállapodást Európának!) elnevezésű küldetés révén. A talaj biológiai sokfélesége hanyatlásának megállítására és visszafordítására lényeges szempont a stratégia azon jövőképében, hogy 2050-re elérjük az egészséges talajt. E jövőkép megvalósítása érdekében a Bizottság 2023-ban el kíván fogadni egy, a talaj egészségére vonatkozó jogszabályra irányuló javaslatot.

A 2023–2027-es időszakra szóló új **közös agrárpolitika** (KAP) környezetvédelmi célkitűzései jóval ambiciózusabbak a korábbi politikához képest. Konkrétan egy olyan környezeti feltételrendszert tartalmaz, amelyet a KAP keretében támogatásban részesülő minden mezőgazdasági termelőnek teljesítenie kell ⁽⁵⁷⁾. Ez az EU mezőgazdasági területének körülbelül 90 %-át fedi le. E feltételek magukban foglalnak „a földterület jó mezőgazdasági és környezeti állapotára vonatkozó előírásokat” (GAEC-előírásokat), amelyek közül több a biológiai sokféleség védelmére és helyreállítására irányul. Például a mezőgazdasági termelőknek szántóterületük 4 %-át a termeléshez nem kapcsolódó elemek és területek, például sövények, tavak, táblaszegélyek, virággal beültetett sávok és parlag számára kell fenntartaniuk. Ez vonatkozik minden olyan mezőgazdasági termelőre, aki a KAP keretében bármilyen területalapú vagy állatállomány-alapú kifizetésben részesül. Egy másik GAEC-előírás szerint a mezőgazdasági termelőknek peszticid- és műtrágyamentes puffervonalakat kell kialakítaniuk a vízfolyások mentén.

E feltételeken túlmenően a 2023–2027-es időszakra vonatkozó KAP támogatja azokat a mezőgazdasági termelőket, akik önkéntesen folytatnak fenntarthatóbb gyakorlatokat. Közel 100 milliárd EUR-t – a KAP költségvetésének egyharmadát – irányozza elő el ennek a környezeti és éghajlati átmenetnek a támogatására 2027-ig. Ennek elérése érdekében a tagállamok olyan új agroökológiai programokra tesznek javaslatot, amelyek a költségvetés legalább 25 %-át a közvetlen kifizetésekre összpontosítják, valamint egy sor olyan vidékfejlesztési eszközt javasolnak, amelyek a költségvetés legalább 35 %-át környezetvédelmi gyakorlatokra irányozzák elő (lásd a 3.3. szakaszt).

⁽⁵²⁾ COM(2021) 141 final/2.

⁽⁵³⁾ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12899-Tpanyagok-cselekvési-terv-a-jobb-gazdalkodasert_hu

⁽⁵⁴⁾ COM(2022) 304 final.

⁽⁵⁵⁾ COM(2021) 699 final.

⁽⁵⁶⁾ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/eu-missions-horizon-europe/soil-health-and-food_en

⁽⁵⁷⁾ A földterület mérete vagy az állatállomány létszáma alapján kapott támogatás.

Végül 2023. január 24-én az Európai Bizottság elfogadta **A beporzókra vonatkozó új megállapodás** című közleményt⁽⁵⁸⁾, amely felülvizsgálja a **beporzókkal kapcsolatos 2018. évi uniós kezdeményezést**. Ezt arra adta válaszlépésként, hogy egyre többen, többek között az Európai Számvevőszék⁽⁵⁹⁾ és a „*Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket!*” európai polgári kezdeményezés is a beporzók fokozottabb védelmére és pusztulásuk okainak kezelésére szólítanak fel, ideértve az élelmezésbiztonságra, az emberi egészségre, az életminőségre és az ökoszisztémákra gyakorolt következményeket is. A közlemény átfogó konzultációs folyamatra épít, és nyomon követi a beporzókkal kapcsolatos kezdeményezés⁽⁶⁰⁾ 2021 májusában végzett felülvizsgálatának eredményeit. Az értékelés azt mutatta, hogy jóllehet a kezdeményezés továbbra is érvényes szakpolitikai eszköz, a beporzók pusztulásának megállítása és visszafordítása érdekében még jelentős kihívásokat kell leküzdeni.

A beporzókra vonatkozó új megállapodás egy ambiciózus keretet hoz létre. Negyvenkét intézkedésből áll, amelyek célja a beporzók pusztulása mögött álló okok kezelése, az ismeretek bővítése és a társadalom minden szereplőjének mozgósítása. Konkrét célkitűzések:

- i. egy megbízható rendszer létrehozása a beporzófajok és az őket fenyegető kockázatok nyomon követésére;
- ii. a beporzóknak otthont adó kulcsfontosságú területek feltérképezése, és ökológiai folyosók („Buzz Lines”) hálózatának létrehozása, hogy megfelelően összekapcsolja ezeket a területeket;
- iii. a beporzóbarát mezőgazdasági gyakorlatok előmozdítása a KAP keretében;
- iv. a peszticidhasználat beporzókra gyakorolt hatásainak mérséklése;
- v. a vállalkozások és a polgárok mozgósítása, nevezetesen a fiatalok szerepvállalásának és a participatív kormányzásnak a támogatásával; valamint
- vi. a beporzók megsegítésére irányuló fellépés előmozdítása nemzeti, regionális és helyi szinten.

A beporzókra vonatkozó új megállapodás kiegészíti a Bizottság természet-helyreállítási jogszabálya irányuló javaslatát, és végrehajtja a biológiai sokféleségre vonatkozó stratégiában tett kötelezettségvállalást, hogy 2030-ig megfordítsák a vadon élő beporzók számának hanyatlását.

3.3. **A polgárok kérése: a mezőgazdaság megreformálása a kis méretű, diverzifikált és fenntartható gazdálkodás előtérbe helyezésével, az agroökológiai és biogazdálkodási eljárások gyors elterjedésének támogatásával, továbbá független, mezőgazdasági termelőknek szóló képzések és kutatási tevékenységek lehetővé tételével a növényvédőszer- és GMO-mentes gazdálkodás témájában**

Az évek során a KAP egyre inkább integrálta a környezetvédelmi szempontokat olyan kulcsfontosságú eszközök használatával, mint a kölcsönös megfeleltetés és az agrár-környezetvédelmi intézkedések. Amint fentebb említettük, a 2023–2027-es időszakra vonatkozó új szakpolitika jelentős lépéseket tesz a fenntartható gazdálkodásra való átállás támogatása érdekében, és várhatóan jelentős mértékben hozzájárul „a termelőtől a fogyasztóig” stratégia és a biodiverzitási stratégia ambiciózus célkitűzéseinek eléréséhez, így hozzájárulva az európai polgári kezdeményezés kéréseinek teljesítéséhez is. A helyi feltételek és szükségletek felmérése alapján a tagállamok összeállították a 2023–2027-es időszakra szóló **nemzeti KAP stratégiai terveket** (a továbbiakban: tervek⁽⁶¹⁾), amelyekben részletesen ismertetik, hogyan fogják a támogatást a KAP keretében meghatározott gazdasági, környezetvédelmi és társadalmi célok elérése érdekében célba juttatni.

3.3.1. *A kis méretű és diverzifikált gazdálkodás támogatása*

A KAP további lépéseket tesz a jövedelemtámogatás igazságosabb elosztásának elérése érdekében, és célzottabban a leginkább rászoruló gazdaságokat, nevezetesen **kis és közepes méretű gazdaságokat** támogatja. Évente közel 29 milliárd EUR-t különít el a mezőgazdaságban szerzett jövedelem és a gazdaság egészében fizetett átlagbér közötti tartós különbség, valamint a különböző mezőgazdasági ágazatok és a gazdaságtípusok közötti jövedelmi különbségek kezelésére. A kisebb mezőgazdasági termelők magasabb jövedelemtámogatásban részesülhetnek olyan kiegészítő kifizetések révén, amelyek a nagyobb gazdaságoktól származó jövedelemtámogatást újra elosztják.

A KAP továbbra is támogatja a **méhészeti ágazatot**, a jelenlegi tervek szerint évi 60 millió EUR uniós hozzájárulással. Támogatás nyújtható technikai segítségnyújtásra, képzési és tanácsadási szolgáltatásokra, kutatásra, méhészeti termékek és méhpusztulások laboratóriumi elemzésére, promócióra és marketingre. A KAP a termelés javítását, a károsító és betegségek leküzdését, valamint a kedvezőtlen éghajlati viszonyok okozta károk megelőzését célzó beruházásokat is támogatja.

⁽⁵⁸⁾ COM(2023) 35 final.

⁽⁵⁹⁾ Az Európai Számvevőszék 15/2020. sz. különjelentése: A vadon élő beporzók védelme az Unióban: nem hozott gyümölcsöt a Bizottság kezdeményezése.

⁽⁶⁰⁾ COM(2021) 261 final.

⁽⁶¹⁾ 28 KAP stratégiai terv készült: mind a 27 uniós tagállam esetében egy, Belgium kivételével, amely két tervet dolgozott ki.

Ami a sokszínű gazdálkodást illeti, a KAP támogatja a mezőgazdasági termelők jövedelmét, és hozzájárul az EU földrajzi egyensúlyához azáltal, hogy fenntartja a mezőgazdaságot a marginális területeken. Segít korlátozni a túlzott specializációt és elkerülni a termelés legtermékenyebb területekre való koncentrálódását. Ez segít megőrizni a termelési és gazdálkodási rendszerek sokféleségét a vidéki térségekben.

3.3.2. A fenntartható agroökológiai és biogazdálkodási eljárások támogatása

A tagállamok tervei a következő intézkedéseket tartalmazzák, amelyek célja, hogy támogassák a mezőgazdasági termelőket a reziliens és fenntartható gazdálkodásra való átállásban.

- Összességében a mezőgazdasági terület azon részarányára vonatkozó uniós célérték ⁽⁶²⁾, amelyet a **növényvédő szerek felhasználásának és kockázatának csökkentése érdekében** támogatnak, több mint 26 %. A mezőgazdasági termelők pályázhatnak az integrált növényvédelemmel vagy a peszticidkezelés más típusaival foglalkozó agroökológiai programokra. Idetartozik például a kártevők elleni vegyi védekezés betiltása (15 tervben szerepel) vagy a növényvédő szerek használatának betiltása, illetve mennyiségi vagy időbeli korlátozása (17 tervben szerepel). Tizenhat tervben szerepel olyan vidékfejlesztési támogatás, amely korlátozza vagy betiltja a növényvédő szerek használatát bizonyos földrajzi területeken, például Natura 2000 területeken vagy az ivóvíz védelmét szolgáló pufferzónákban. Más vidékfejlesztési kötelezettségvállalások a precíziós technológiák és olyan integrált növényvédelmi gyakorlatok alkalmazására vonatkoznak, mint például a hagyományos vagy ellenálló növényfajták használata, amelyekhez kevesebb növényvédő szert kell használni, vagy az átfogó vetésforgók, amelyek csökkentik a kártevőfertőzés valószínűségét.
- A **biodiverzitás megőrzésére vagy helyreállítására** nyújtott támogatás uniós célértéke a becslések szerint az EU mezőgazdasági területének 31 %-a (csaknem 49,5 millió hektár). Konkrétan mintegy 2,86 millió hektáryi támogatást irányoznak elő **tájképi elemek** fenntartására vagy megőrzésére, akár agroökológiai programok, akár vidékfejlesztés révén. Ilyen tájképi elemnek számítanak a beporzók életciklusát támogató élőhelyek is. Az agroökológiai programok esetében ilyen például a fák és sövények ültetése (16 tervben szerepel), a föld parlagon tartása (17 tervben szerepel), valamint fűvel, virágokkal és mézelő növényekkel borított puffersávok létrehozása (16 tervben szerepel). Egyes tervek vidékfejlesztési támogatást irányoznak elő tájképi elemekre, többek között a szántóföldeken vagy a táblaszegélyeken virággal beültetett sávokra. A tagállamok a tájképi elemek létrehozását célzó **beruházásokat** is támogatják. Ezen túlmenően egyes tervek támogatják a **hagyományos mezőgazdasági termelési rendszerek és a tájak megőrzését**. Ilyenek például a hagyományos szőlőültetvények, gyümölcsösök vagy természetes, fajokban gazdag gyepterületek, ahol csak nagyon korlátozott mértékben (vagy egyáltalán nem) szabad vegyi növényvédő szereket használni. Ezenkívül 13 tervben szerepelnek a **Natura 2000** területek után folyósított kifizetések.
- Az egész gazdaságra kiterjedő, például **agrárerdészeti és agroökológiai** rendszerekre is elérhető támogatás. Az újonnan erdősített területek – beleértve az agrárerdészetet és a fából készült tájképi elemeket is – támogatásának uniós célértéke közel 623 000 hektár.
- A **biogazdálkodásban** a növényvédő szerek használata szigorúan a szintetikus növényvédő szereket nem tartalmazó termékekre korlátozódik ⁽⁶³⁾. A KAP erőteljesen előmozdítja és támogatja a biogazdálkodást mint „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiai azon célja elérésének eszközét, amely szerint 2030-ra az EU mezőgazdasági területének legalább 25 %-át biogazdálkodás alá kell vonni. Minden tagállam agroökológiai programok és/vagy a vidékfejlesztés keretében támogatja a biogazdálkodásra való átállást és annak fenntartását. Tervében 6 tagállam szerepeltetett a 2027-ig tartó időszakra vonatkozó, 14 tagállam pedig 2030-ig időszakra vonatkozó nemzeti célokat a biogazdálkodás kapcsán. Tizenkilenc tagállam törekszik arra, hogy arányosan, 2020-hoz képest legalább 25 %-kal növelje az ökológiai gazdálkodás alá vont területek nagyságát, és közülük 9 tagállam törekszik legalább a duplájára kívánja azt növelni.

Végezetül az EU nemrégiben elfogadta, hogy a fenntarthatóságot szolgáló megállapodások **ne tartozzanak az uniós versenyszabályok hatálya alá** ⁽⁶⁴⁾. Így a mezőgazdasági termékeket előállító termelők önállóan vagy az agrár-élelmiszeripari ellátási lánc más szereplőivel együttműködve olyan megállapodásokat köthetnek, amelyek az uniós vagy nemzeti jog által előírtnál szigorúbb fenntarthatósági előírásokat követnek. E megállapodások tárgya sokrétű lehet: a növényvédő szerek használatának csökkentése, a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák megővése és helyreállítása vagy egyéb környezetvédelmi célkitűzések, állategészségügy, állatjólét. E rendelkezés értelmében a verseny korlátozása

⁽⁶²⁾ Az összes tagállam KAP stratégiai tervében szereplő, a KAP stratégiai terv időszakának végéig elérendő célértékek összege.

⁽⁶³⁾ A Bizottság (EU) 2021/1165 végrehajtási rendelete (2021. július 15.) bizonyos termékek és anyagok ökológiai termelésben való használatának engedélyezéséről és ezek jegyzékének összeállításáról (HL L 253., 2021.7.16., 13. o.).

⁽⁶⁴⁾ A mezőgazdasági termékeket közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013/EU rendeletet az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2117 rendelete (2021. december 2.) a mezőgazdasági termékeket közös szervezésének létrehozásáról szóló 1308/2013/EU rendelet, a mezőgazdasági termékek és az élelmiszerek minőségrendszereiről szóló 1151/2012/EU rendelet, az ízesített borászati termékek meghatározásáról, megnevezéséről, kisereléséről, jelöléséről és földrajzi árujelzőinek oltalmáról szóló 251/2014/EU rendelet és az Unió legkülső régiói részére egyedi mezőgazdasági intézkedések megállapításáról szóló 228/2013/EU rendelet módosításáról (HL L 435., 2021.12.6., 262. o.) bevezetett 210a. cikke.

megengedhető abban az esetben, ha a korlátozások nélkülözhetetlenek a tervezett fenntarthatósági előírás eléréséhez. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdasági termékek termelői – a fenntarthatósággal kapcsolatos fejlesztésekért fejében – magasabb árakat szabhatnak, biztosak lehetnek az értékesített mennyiségben, és profitálhatnak abból, hogy az értéklánc más szereplői promotálják a termékeiket.

3.3.3. Független, mezőgazdasági termelőknek szóló képzések és kutatási tevékenységek lehetővé tétele a növényvédőszer- és GMO-mentes gazdálkodás témájában

Ebben az ökológiai átmenetben kulcsfontosságú a mezőgazdasági termelőknek nyújtott tanácsadás, mivel ez gyakran segíti őket új technikák alkalmazásában, esetleg új anyagok felhasználásában, vagy az erőforrások és inputok hatékony kezelésében. A tagállamok többsége azt tervezi, hogy a KAP alapján nyújtott finanszírozást a **tanácsadási szolgáltatások** támogatására használja fel. A tagállamok azt is biztosítják, hogy a tanácsadás pártatlan legyen, és hogy a tanácsadók megfelelő képzéssel és képzéssel rendelkezzenek, valamint ne álljon fenn esetükben összeférhetetlenség. Az **agrár-tudásátadási és -innovációs rendszer** ⁽⁶⁵⁾ célja annak biztosítása, hogy a tanácsadók tájékozottak legyen a kutatási eredményekkel kapcsolatban, és ismerjék a legújabb technikákat és innovatív gyakorlatokat.

A Bizottság munkaértekezletek és szemináriumok szervezésével továbbra is támogatja és előmozdítja a bevált gyakorlatok tagállamok és más érdekelt felek közötti cseréjét a **KAP-hálózat** ⁽⁶⁶⁾ keresztül. Ezekben a tevékenységekben tanácsadók is részt vesznek, akik viszont a helyszínen jobb útmutatást tudnak adni a mezőgazdasági termelőknek.

Ami a **kutatást** illeti, az EU Horizont Európa programja 2024-ben a tagállamokkal közösen partnerséget ⁽⁶⁷⁾ indít a tudásbázis bővítése, valamint az európai **agroökológiai átmenetet** támogató megoldások és eszközök biztosítása érdekében. Ez a partnerség azt vizsgálja, hogy az agroökológia hogyan válhat kulcsfontosságú eszközzé a növényvédőszeres mezőgazdasági felhasználásának csökkentésében és fokozatos megszüntetésében, illetve hogyan maximalizálható a gazdálkodásnak a biológiai sokféleség védelméhez és a természet helyreállításához való hozzájárulása. Ezen túlmenően több mint 30, legalább 200 millió EUR összköltségvetésű kutatási projektet finanszíroznak a Horizont Európa keretében, amelyek a növényvédőszeres mezőgazdaságban való használatának csökkentésével, valamint a fenntartható és beporzóbarát gazdálkodási gyakorlatokkal foglalkoznak, mint például az agroökológia, a biogazdálkodás és a beporzási szolgáltatások helyreállítása.

4. KÖVETKEZTETÉS

A „*Mentsük meg a méheket és a mezőgazdasági termelőket!*” elnevezésű európai polgári kezdeményezés az európai mezőgazdaság környezeti és társadalmi-gazdasági fenntarthatóságával kapcsolatos lakossági aggodalmakat tükrözi. A Bizottság üdvözli ezt a kezdeményezést, és elismeri annak jelentőségét, különösen mivel az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség csökkenése egyre nagyobb kihívások elé állítja Európa mezőgazdaságát. A kezdeményezés az Európa jövőjéről szóló konferencián ⁽⁶⁸⁾ elhangzottak továbbgondolása. E rendezvényen a polgárok nem győzték eleget hangsúlyozni, hogy biztonságos, fenntartható, méltányos, éghajlati szempontból felelős és megfizethető élelmiszer-termelésre van szükség, amely tiszteletben tartja a fenntarthatósági elveket, a környezetet, óvja a biológiai sokféleséget és az ökoszisztémákat, ugyanakkor gondoskodik az élelmiszerbiztonságról.

2019 óta, amikor a kezdeményezést benyújtották és megkezdődött a támogatások gyűjtése, a Bizottság az európai zöld megállapodás keretében ambiciózus intézkedéseket hajtott végre az élelmiszerrendszerek fenntarthatóságának biztosítása érdekében, ideértve – a közös agrárpolitikával együtt – „a termelőtől a fogyasztóig” uniós stratégiát, a biodiverzitási stratégiát és a szennyezőanyag-mentességi cselekvési tervet. Összességében ezek az intézkedések átfogó választ adnak a kezdeményezésben megfogalmazott kérésekre.

A növényvédőszeres fenntartható használatára irányuló rendeletjavaslat ambiciózus pályát határoz meg a vegyi növényvédőszeres jelentette kockázatok és azok uniós mezőgazdaságban való használatának csökkentése érdekében. Arányos és kiegyensúlyozott módon megerősíti a vegyi növényvédőszeres szárazföldi és vízi ökoszisztémákban való használatának és az ebből eredő kockázatok csökkentésére irányuló, folyamatban lévő intézkedéseket, valamint az uniós peszticidengedélyezési rendszert. A bizottsági javaslat szerint a rendeletet négy év elteltével értékelnék.

⁽⁶⁵⁾ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/2115 rendelete (2021. december 2.) a közös agrárpolitika keretében a tagállamok által elkészítendő stratégiai tervhez (KAP stratégiai terv) nyújtott, az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) által finanszírozott támogatásra vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint az 1305/2013/EU és az 1307/2013/EU rendelet hatályaon kívül helyezéséről (HL L 435., 2021.12.6., 1. o.) 15. cikke.

⁽⁶⁶⁾ <https://eu-cap-network.ec.europa.eu>

⁽⁶⁷⁾ https://research-and-innovation.ec.europa.eu/research-area/agriculture-forestry-and-rural-areas/ecological-approaches-and-organic-farming/partnership-agroecology_en

⁽⁶⁸⁾ <https://futureu.europa.eu/hu>

A természet-helyreállítási jogszabályra irányuló javaslat és a beporzókra vonatkozó új megállapodás együttesen fordulatot jelenthetnek a beporzók védelmében uniós szinten. Ambiciózusabbá tehetik az uniós biodiverzitási stratégiában kitűzött azon célokat, hogy 2030-ra megfordítsák a beporzók állományainak hanyatlását, és regenerálják a természetet a mezőgazdasági földterületeken.

A KAP keretében kidolgozott tagállami tervek támogatni fogják a mezőgazdasági termelőket, köztük a kistermelőket, abban, hogy a 2023–2027-es időszakban fenntarthatóbbá és reziliensebbé tudják tenni termelési rendszereiket.

Ezen okok miatt az új jogalkotási aktusokra irányuló javaslatok előterjesztése helyett az elsődleges prioritás annak biztosítása, hogy a társjogalkotók által jelenleg tárgyalt javaslatokat gyorsan elfogadják, majd a közös agrárpolitikával együtt végrehajtsák. A Bizottság minden erőfeszítést megtesz e cél elérése érdekében, és arra ösztönzi az összes érintett szereplőt, hogy járuljanak hozzá ehhez. A polgári kezdeményezést támogató több mint egymillió nyilatkozat egyértelmű jelzés és bátorítás arra vonatkozóan, hogy a bizottsági javaslatok magas szintű ambícióit fenn kell tartani. Az európai zöld megállapodás által az átmenet előmozdítása terén elért siker az egész társadalomtól függ – beleértve a polgárokat, a mezőgazdasági termelőket, a vállalkozásokat, a tudósokat, a hatóságokat és az európai intézményeket is.

IV

(Tájékoztatások)

AZ EURÓPAI UNIÓ INTÉZMÉNYEITŐL, SZERVEITŐL, HIVATALAITÓL ÉS
ÜGYNÖKSÉGEITŐL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

EURÓPAI BIZOTTSÁG

Euroátváltási árfolyamok ⁽¹⁾

2023. április 27.

(2023/C 148/02)

1 euro =

Pénznem	Átváltási árfolyam	Pénznem	Átváltási árfolyam
USD USA dollár	1,1042	CAD Kanadai dollár	1,5041
JPY Japán yen	147,16	HKD Hongkongi dollár	8,6679
DKK Dán korona	7,4538	NZD Új-zélandi dollár	1,7940
GBP Angol font	0,88428	SGD Szingapúri dollár	1,4749
SEK Svéd korona	11,3805	KRW Dél-Koreai won	1 480,87
CHF Svájci frank	0,9862	ZAR Dél-Afrikai rand	20,1452
ISK Izlandi korona	149,70	CNY Kínai renminbi	7,6454
NOK Norvég korona	11,7140	IDR Indonéz rúpia	16 252,57
BGN Bulgár leva	1,9558	MYR Maláj ringgit	4,9280
CZK Cseh korona	23,512	PHP Fülöp-szigeteki peso	61,526
HUF Magyar forint	373,58	RUB Orosz rubel	
PLN Lengyel zloty	4,5900	THB Thaiföldi baht	37,664
RON Román lej	4,9390	BRL Brazil real	5,5532
TRY Török líra	21,4528	MXN Mexikói peso	20,0182
AUD Ausztrál dollár	1,6672	INR Indiai rúpia	90,3185

⁽¹⁾ Forrás: Az Európai Központi Bank (ECB) átváltási árfolyama.

SZÁMVEVŐSZÉK

10/2023. sz. különjelentés

„A védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés – Levonható néhány tanulság, de az időkorlátok és a csekély eredmények miatt az uniós védelmi kiadások növelésének tesztkörnyezeteként a PADR a vártnál kisebb értéket hozott”

(2023/C 148/03)

Megjelent az Európai Számvevőszék „A védelmi célú kutatásra irányuló előkészítő intézkedés – Levonható néhány tanulság, de az időkorlátok és a csekély eredmények miatt az uniós védelmi kiadások növelésének tesztkörnyezeteként a PADR a vártnál kisebb értéket hozott” című, 10/2023. sz. különjelentése.

A jelentés olvasható vagy letölthető a Számvevőszék weboldalán: <https://www.eca.europa.eu/en/publications/sr-2023-10>

11/2023. sz. különjelentés**„Az iskolák digitalizációjához nyújtott uniós támogatás: Jelentős beruházások, de a tagállamok kellő stratégiai fókusz nélkül használták fel az uniós finanszírozást”**

(2023/C 148/04)

Megjelent az Európai Számvevőszék „Az iskolák digitalizációjához nyújtott uniós támogatás: Jelentős beruházások, de a tagállamok kellő stratégiai fókusz nélkül használták fel az uniós finanszírozást” című, 11/2023. sz. különjelentése.

A jelentés elolvasható vagy letölthető a Számvevőszék weboldalán: <https://www.eca.europa.eu/hu/Pages/DocItem.aspx?did=63783>

A TAGÁLLAMOKTÓL SZÁRMAZÓ TÁJÉKOZTATÁSOK

A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének (5) bekezdése alapján

Pályázati felhívás menetrend szerinti légi járatok közszolgáltatási kötelezettség alapján történő üzemeltetésére

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2023/C 148/05)

Tagállam	Spanyolország
Érintett útvonal	Menorca–Madrid
A szerződés érvényességének időtartama	2023. november 1-től 2024. április 30-ig és 2024. november 1-től 2025. április 30-ig.
A pályázatok benyújtásának határideje	E tájékoztató közzétételének napjától számítva legalább 2 hónap múlva
A cím, amelyen a közszolgáltatási kötelezettséget ismertető szöveg és a kapcsolódó információk és dokumentumok beszerezhetők	Ministerio de Transportes, Movilidad y Agenda Urbana Dirección General de Aviación Civil Subdirección General de Transporte Aéreo Paseo de la Castellana 67 28071 Madrid ESPAÑA Tel. +34 915977837 Fax +34 915978643 E-mail: osp.dgac@mitma.es

A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 17. cikkének (5) bekezdése alapján
Pályázati felhívás menetrend szerinti légi járatok közszolgáltatási kötelezettség alapján történő üzemeltetésére

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2023/C 148/06)

Tagállam	Görögország
Érintett útvonalak	Athén–Kozáni–Kasztória Korfu–Aktio–Kefalónia–Zákinthosz Limnosz–Mitilíni–Hiosz–Számosz–Ródosz Szaloniki–Korfu Szaloniki–Kalamáta Ródosz–Kárpathosz–Kászosz–Szítia Ródosz–Kasztelórizo Ródosz–Kósz–Kálimnosz–Lérosz–Asztipálea
A szerződés érvényességének időtartama	2023.11.1. – 2027.10.31.
A pályázatok benyújtásának határideje	61 nappal a közszolgáltatási kötelezettség közzétételének napja után
A cím, amelyen a pályázati felhívás szövege, valamint a nyilvános pályázati eljárással és a közszolgáltatási kötelezettséggel összefüggő információk és/vagy dokumentumok térítésmentesen beszerezhetők	Görög Polgári Légi Közlekedési Hatóság General Directorate for Economic Oversight & Administrative Support (Gazdasági Felügyeleti & Igazgatási Támogatási Főigazgatóság) Athens International Airport, Building 45, P.O. 190 19, P.O. 190 19, Spata, GREECE Tel. +30 210 3541313, 3541333 E-mail-címek: info@hcaa.gov.gr , gd.ecfin@hcaa.gov.gr , m.savvidou@hcaa.gov.gr , a5.c@hcaa.gov.gr Honlap: https://hcaa.gov.gr/ Az ezen ajánlati felhívással kapcsolatos valamennyi levelezést, információkérést, dokumentumot és pályázatot az elektronikus közbeszerzési weboldalon keresztül kell benyújtani: www.promitheus.gov.gr

A Bizottság közleménye a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet 16. cikkének (4) bekezdése alapján

Menetrend szerinti légi járatok üzemeltetésére vonatkozó közszolgáltatási kötelezettség

(EGT-vonatkozású szöveg)

(2023/C 148/07)

Tagállam	GÖRÖGORSZÁG
Érintett útvonalak	Athén–Kozáni–Kasztória Korfu–Aktio–Kefalónia–Zákinthosz Limnosz–Mitilíni–Hiosz–Számosz–Ródosz Szaloniki–Korfu Szaloniki–Kalamáta Ródosz–Kárpathosz–Kászosz–Szítia Ródosz–Kasztelórizo Ródosz–Kósz–Kálimnosz–Lérosz–Asztipálea
A közszolgáltatási kötelezettség hatálybalépésének időpontja	2023. november 1.
A cím, amelyen a közszolgáltatási kötelezettség szövege és az azzal összefüggő információk és/vagy dokumentumok térítésmentesen beszerezhetők	Görög Polgári Légi Közlekedési Hatóság General Directorate for Economic Oversight & Administrative Support (Gazdasági Felügyeleti & Igazgatási Támogatási Főigazgatóság) Athens International Airport, Building 45, P.O. 190 19, P.O. 190 19, Spata, GREECE Tel. +30 210 3541313, 3541327, 3541349, 3541333 E-mail-címek: info@hcaa.gov.gr, gd.ecfin@hcaa.gov.gr, a4.a@hcaa.gov.gr, pso@hcaa.gov.gr Honlap: https://hcaa.gov.gr/

ISSN 1977-0979 (elektronikus kiadás)
ISSN 1725-518X (nyomtatott kiadás)

Az Európai Unió
Kiadóhivatala
L-2985 Luxembourg
LUXEMBURG

HU